

Vejledning i organisering af undervisningstilbud i dansk som andetsprog

Dette er en vejledning i, hvordan skoleledelsen skal organisere undervisningen i dansk som andetsprog, både for nyankomne, flersprogede elever, og for flersprogede elever der har været i landet i længere tid, men har behov for sprogstøtte.

Der er ikke tale om en helt ny tilgang til undervisning i dansk som andetsprog, men vejledningen indeholder blandt andet en præcisering af undervisning i dansk som andetsprog basis til direkte integrerede elever, jf. STUK's hyrdebrev november 2020; [201112-Hyrdebrev \(3\).pdf](#).

Vejledningen tager udgangspunkt i bekendtgørelsen om folkeskolens undervisning i dansk som andetsprog iht BEK nr 1053 af 29/06/2016; [Retsinformation](#), samt i 'Organisering af folkeskolens undervisning af tosprogede elever – en vejledning'; [170322-Organisering-af-folkeskolens-undervisning-af-tosprogede-elever-en-vejledning-marts-2017-ny \(2\).pdf](#).

På sidste side af dette dokument findes links til inspiration ifm undervisningen i dansk som andetsprog.

Fagets formål /Dansk som andetsprog (basis og supplerende)

Tosprogede elever skal i faget dansk som andetsprog udvikle sproglige kompetencer med udgangspunkt i deres samlede sproglige forudsætninger, sådan at eleverne kan forstå og anvende talt og skrevet dansk.

Undervisningen skal knyttes tæt til skolens øvrige fag.

Stk. 2. Faget dansk som andetsprog skal gøre eleverne bevidste om sprog og sprogtilegnelse med henblik på en aktiv og ligeværdig deltagelse i skole og samfund samt forberede til videre uddannelse.

Dansk som andetsprog *basis* er undervisning, der giver flersprogede elever basale dansksproglige forudsætninger for at kunne følge undervisningen i en almindelig klasse med tilstrækkeligt udbytte. Der er tale om udviklingen af kommunikativ kompetence, der sætter eleven i stand til at klare sig i de mest almindelige situationer i hverdagen og i undervisningen: et basalt ordforråd, basal sætningsdannelse og receptive kompetencer (at kunne forstå det som andre siger /skriver).

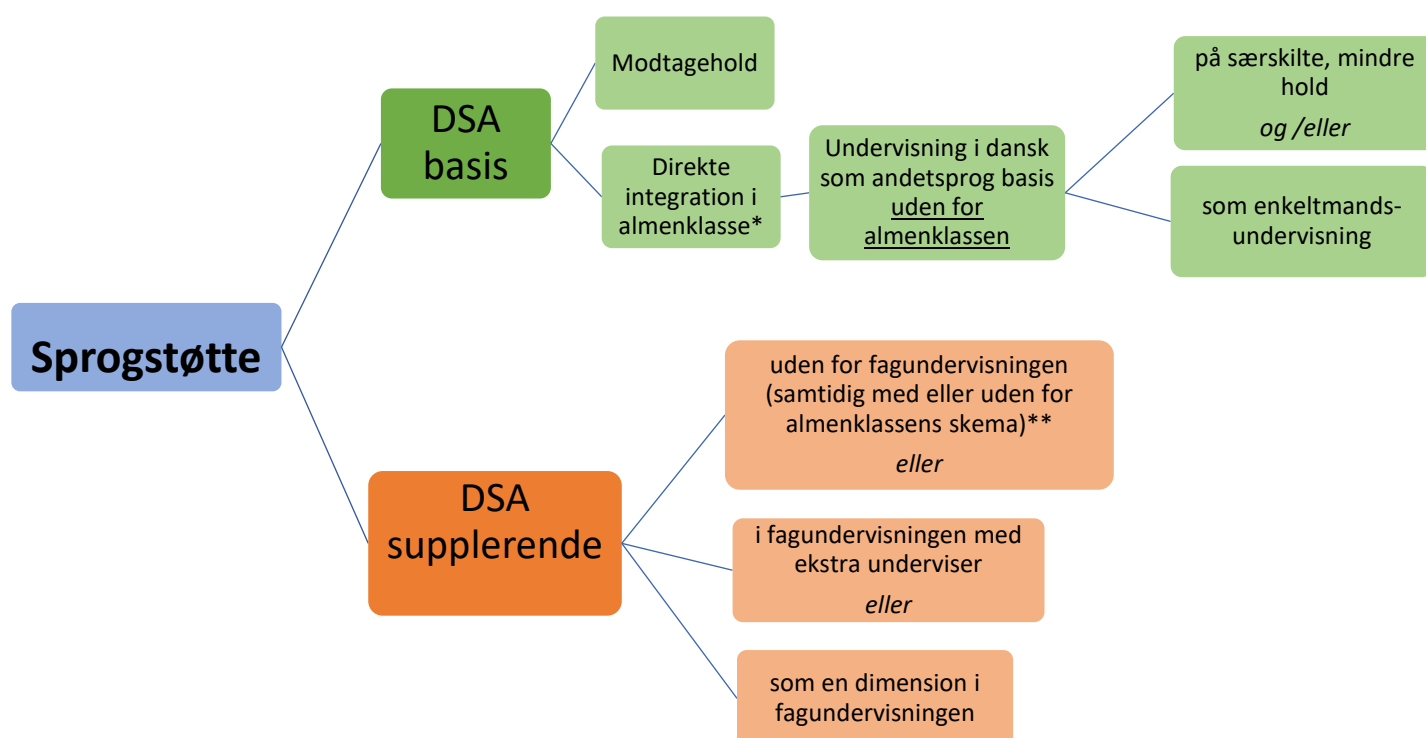
Dansk som andetsprog *supplerende* er undervisning der understøtter flersprogede elevers sproglige og fagsproglige udvikling inden for de fire færdigheder: tale – læse – lytte – skrive.

Undervisning i dansk som andetsprog er målrettet flersprogede elever, og bør ikke forveksles med det tværgående emne 'sproglig udvikling i fagene', som retter sig mod alle elever uanset sproglige kompetencer.

Sprogstøtte

Begrebet *sprogstøtte* dækker både over undervisning i dansk som andetsprog basis og supplerende.

Modellen nedenfor uddyber hvordan sprogstøtten organiseres:

**Eleven modtager størstedelen af sin undervisning i klassen. Mange skoler har gode erfaringer med en fast tilknyttet støtteperson som hjælper direkte integrerede nyankomne elever med at falde til rette i de nye omgivelser. Derudover modtager eleven dsa basis uden for klassen.*

***Kun i særlige tilfælde, hvor eleven ikke får udbytte af fagundervisningen, bør eleven tages ud af klassens undervisning for at modtage supplerende dansk som andetsprog. Se s.5-6 for yderligere beskrivelse*

Kompetencekrav, undervisere i dansk som andetsprog

Undervisningen i dansk som andetsprog varetages af lærere eller andet undervisende personale, som gennem særlig uddannelse eller på anden måde har kvalificeret sig til opgaven. I Københavns Kommune kan det være lærere med linjefag, diplom- eller

masteruddannelse / enkeltmoduler i dansk som andetsprog, 120 t 'Københavner'-kursus eller tilsvarende kurser i dansk som andetsprog.

BUF Akademi udbyder løbende kompetencegivende kurser i dansk som andetsprog (basis og supplerende).

Gives undervisningen af to undervisere i fællesskab, kan den ene fx være en tosproget underviser (som taler elevens sprog) uden læreruddannelse, som varetager understøttende undervisningsopgaver, jf. folkeskolelovens § 30 og bekendtgørelsens § 6.

Vær opmærksom på, at børnehaveklasseledere og lærere som varetager særlige undervisningsopgaver i dansk som andetsprog skal have undervisningstillæg jf. administrationsgrundlaget (se opgaveportalen).

Undervisning i dansk som andetsprog supplerende

Fælles Mål for dansk som andetsprog supplerende: [GSK Faghæfte Dansk som andetsprog supplerende.pdf \(emu.dk\)](#)

Målgruppe

Flersprogede elever, som er i stand til at deltage i den almindelige undervisning i klassen, men som har behov for sprogstøtte for at få det fulde udbytte af denne undervisning, gives supplerende undervisning i dansk som andetsprog efter bekendtgørelsens § 3.

Afdækning af behov

Elevens behov for sprogstøtte vurderes af skoleledelsen med inddragelse af sagkyndig bistand, fx fra skolens DSA-vejleder.

Organisering af undervisningen

Undervisningen i dansk som andetsprog supplerende skal gives i et omfang og af en varighed, der modsvarer den enkelte elevs behov og forudsætninger.

Undervisningen er tæt knyttet til skolens øvrige fag; indholdet i undervisningen kan have karakter af forberedelse til /bearbejdning af det eleven møder i almenundervisningen, både fagligt og socialt.

Denne undervisning kan efter bekendtgørelsens § 3, stk. 1 organiseres på to måder;

1. som undervisning integreret i den almene fagundervisning, fx ved samarbejde /sparring mellem faglærer og dansk som andetsproglærer eller
2. på særlige hold eller som enkeltmandsundervisning, fx i den understøttende undervisning eller, i begrænset omfang, uden for skoletid

Undervisning i supplerende dansk som andetsprog bør først og fremmest gives som en integreret del af almenundervisningen i alle fag, alternativt i den understøttende undervisning, idet det understreges, at eleverne *kun* bør tages ud af den almene fagundervisning, hvis de ikke får tilstrækkeligt udbytte af undervisningen, selvom der ydes støtte i klassen. Det er altså kun i disse særlige tilfælde, at undervisningen i dansk som andetsprog supplerende bør foregå samtidig med klassens fagundervisning.

Se i øvrigt: [170322-Organisering-af-folkeskolens-undervisning-af-tosprogede-elever-en-vejledning-marts-2017-ny \(2\).pdf](#)

Undervisning i dansk som andetsprog *basis*

Fælles Mål for dansk som andetsprog basis: [GSK FællesMål Dansk som andetsprog basis.pdf \(emu.dk\)](#)

Målgruppe

Elever som ikke eller kun i meget begrænset omfang taler dansk **skal** gives basisundervisning i dansk som andetsprog efter bekendtgørelsens § 4. Dette vil primært gælde elever som nyligt er ankommet til Danmark; dog kan det i særlige tilfælde også gælde andre elever, som har opholdt sig i Danmark i længere tid, men ikke taler dansk.

Afdækning af behov

I København afholdes centralt i områderne afdækningssamtaler med nyankomne elever. Her afdækkes elevens erfaringer med skolegang mv, samt elevens skriftsproglige og matematiske færdigheder på elevens stærkeste sprog¹. Dette afdækningsmateriale danner udgangspunkt for skoleplaceringen og for hvilket tilbud eleven tilbydes: modtagelsesklasse med løbende udslusning eller direkte indskrivning i almenklasse. I de tilfælde hvor barnet skal have et specialundervisningstilbud, skal der foretages en særskilt visitation.

Forældre og elever skal inddrages, om nødvendigt med tolkebistand, i beslutninger om elevens klasseplacering og undervisningstilbud i dansk som andetsprog.

Læs mere om afdækningsprocessen på opgaveportalen.

Organisering af undervisningen i dansk som andetsprog *basis*

Det er skoleledelsens ansvar at sikre, at organiseringen af undervisningen i dansk som andetsprog basis understøtter, at eleven lærer det helt basale danske sprog i en kontekst, hvor eleven har mulighed for at afprøve sproglige hypoteser i trygge rammer. Dette kan foregå på et modtagehold eller, for elever der er direkte indskrevet i en almenklasse, som undervisning på mindre hold /enkeltmandsundervisning uden for klassen. Her kan undervisningen fx have karakter af forberedelse til /efterbearbejdning af det eleven møder i almenklassen, både fagligt og socialt.

Elevernes samlede undervisningstid skal svare til undervisningstiden for det klassetrin, som eleven befinder sig på, jf. folkeskolelovens § 14 b, stk. 1.

Undervisningen i dansk som andetsprog basis ophører, når eleverne vurderes at kunne deltage i den almindelige undervisning med supplerende undervisning i dansk som

¹ *Hele vejen rundt om elevens sprog og ressourcer* (UVM 2017) afdækker elevens kompetencer inden for litteracitet /skriftsproglige færdigheder og numeralitet /funktionelle matematiske færdigheder. Link: [Hele vejen rundt om elevens sprog og ressourcer | emu Danmarks læringsportal](#). Københavns Kommune bruger en tilpasset version af afdækningsmaterialet.

andetsprog efter § 3, og senest efter to års forløb. Der kan dispenseres for begrænsningen på to år for elever, der er ankommet til Danmark efter de er fyldt 14 år, eller i øvrigt optages i folkeskolen i tilfælde, hvor eleven ikke tidligere har modtaget undervisning i at læse og skrive, jf. BEK 1053 §4 stk 7.

Modellen her viser nyankomne, flersprogede elevers vej ind i skolen i København iht modtagemodellen Ny i KBH:

[Ny i KBH - Flersporede veje til flersprogede børn | Børne- og ungdomsforvaltningen \(kk.dk\)](#)

Modtagehold med løbende udslusning

Her undervises eleven sammen med andre nyankomne elever. Undervisningen på modtagehold omfatter foruden dansk som andetsprog basis også folkeskolens forskellige fag og emner, hvilket betyder, at eleverne også skal undervises i de øvrige fag, som indgår i folkeskolens fagrække.

Skoleledelsen har ifm. indskrivning på modtagehold /-klasse med løbende udslusning ansvaret for, med inddragelse af sagkyndig bistand fx fra skolens DSA-vejleder, at:

- videresende afdækningsmaterialet til de relevante undervisere
- sikre at der bliver fulgt op på elevens trivsel og sproglige progression minimum hver tredje måned, og at tilbuddet løbende justeres
- sikre tydelige rammer for elevens sociale indkøring i den løbende udslusning (se inspiration her: [Den gode modtagelse af elever, der ikke taler dansk](#))
- sikre rammer for samarbejde mellem modtagelseslærere og faglærere i almenklassen, fx ved at modtagelærer deltager på årgangsteam møder
- sikre at eleven løbende udsluses til en almenklasse, når eleven kan få udbytte af undervisningen i almenklassen.

En begyndende udslusning iværksættes til almenklasse med alderssvarende elever, når eleven vurderes at kunne profitere af det, dog senest efter tre måneder (medmindre der

er særlige forhold, der taler imod dette). Hver tredje måned vurderes det, om udslusningen kan øges, og hvornår endelig udslusning kan finde sted. Se oversigt over materialer til løbende vurdering af elevens progression sidst i dokumentet.

Ift. skoleplacering ved overgang til almenundervisning skal man være opmærksom på, at forældrene har *dobbelt retskrav*; forældrene kan vælge om overgangen fra modtageholdet til den almene undervisning skal ske på skolen med modtagehold eller på distriktsskolen.

Direkte integration i almenklasse

Direkte integrerede elever deltager i undervisningen i almenklassen, og modtager derudover sprogstøtte i form af undervisning i dansk som andetsprog basis, enten som enkeltmandsundervisning eller på særskilte hold *uden for almenklassen* https://emu.dk/sites/default/files/2020-09/GSK_F%C3%A6llesM%C3%A5l_Dansk_som_andetsprog_basis.pdf. Fordelingen af timer inden for de to undervisningstilbud fastsættes af skoleledelsen, under hensyntagen til barnets behov for sprogstøtte.

Skoleledelsen har ifm. direkte indskrivning i almenklasse ansvaret for, med inddragelse af sagkyndig bistand fx fra skolens DSA-vejleder, at

- videresende afdækningsmaterialet til de relevante undervisere
- sikre at lærerne i almenklassen modtager sparring og vejledning ifm undervisning af eleven
- sikre at eleven modtager undervisning i dansk som andetsprog basis *uden for almenklassen*, efter Fælles Mål; [GSK FællesMål Dansk som andetsprog basis.pdf \(emu.dk\)](#)
- tilrettelægge rammerne for støtte til den nyankomne i almenklassen, herunder allokere relevant personale til opgaven (fx lærer /pædagog med kompetencer inden for sproglig udvikling; evt en lærer /pædagog som taler barnets modersmål)
- sikre tydelige rammer for elevens sociale indkøring i almenklassen (se inspiration her: [Den gode modtagelse af elever, der ikke taler dansk](#))
- sikre at der bliver fulgt op på elevens trivsel og sproglige progression minimum hver tredje måned, og at tilbuddet løbende justeres (se oversigt over materialer til løbende vurdering af elevens progression sidst i dokumentet)

Skolen tildeles en ekstra ressource ifm. modtagelse af direkte integrerede elever. For skoleåret 2021-22 var denne ressource kr.65.923,-, som en del af den samlede ressourceudmelding for skolen.

Overgang til dansk som andetsprog supplerende

Uanset om eleven modtager basisdansk på modtagehold eller ved direkte integration i almenklasse, gælder det at når det vurderes at eleven har opnået målene for basisdansk, overgår eleven til dansk som andetsprog supplerende. Materialet *'Hele vejen rundt om*

elevens sprog og ressourcer', trin 3: Løbende opfølgning kan bruges til at vurdere elevens progression. [Trin 3 - Løbende opfølgning | emu danmarks læringsportal](#)

Materiale til inspiration

Modtagelse og undervisning af nyankomne elever

UVM: Inspirationskatalog - om modtagelse og undervisning af nyankomne elever
[Inspirationskatalog - Om modtagelse og undervisning af nyankomne elever | Børne- og Undervisningsministeriet \(uvm.dk\)](#)

Rambøll: Inspirationskatalog: Direkte integrerede elever på skolerne i Københavns Kommune
[PowerPoint Presentation \(kk.dk\)](#)

'Bedst sammen' - Samling af inspirationsmateriale til undervisningen af nyankomne og flersprogede elever
[Sprog \(kk.dk\)](#)

Afdækning og evaluering

Skolerne skal som nævnt løbende følge op på elevens trivsel og sproglige udvikling; for elever der modtager undervisning i dansk som andetsprog basis skal dette foregå hver tredje måned, for elever der modtager dansk som andetsprog supplerende kan det være hver 6. måned.

Der findes en række materialer som skolerne kan bruge til at følge elevernes sproglige progression:

- I Københavns Kommune har man udviklet den supplerende elevplan
[Ny i KBH - Flersporede veje til flersprogede børn | Børne- og ungdomsforvaltningen \(kk.dk\)](#)
- Andre afdæknings- og evalueringsredskaber præsenteres i denne oversigt:
- [Afdækning- og evalueringsredskaber til tosprogede elever | emu danmarks læringsportal](#)

Sproglig udvikling i alle fag

Sproglig udvikling indgår som en dimension i al fagundervisning for alle elever. Se vejledningen her: [Sproglig udvikling \(emu.dk\)](#).

Ønsker man som skole at vurdere sine kompetencer inden for arbejdet med sproglig udvikling som en dimension i alle fag, kan man bruge redskabet her: [Sproglig udvikling | emu danmarks læringsportal](#)